

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

Tot el que cal per posar-se a escriure

Coses que diuen Anne Dillard, Katherine Mansfield, Mercè Rodoreda i Carson McCullers sobre la creació literària

El repte d'assolir un estat intern que la vida no proporciona

Tenir una cosa per dir i trobar la manera de dir-la. Un què i un com. És el que cal per posar-se a escriure. Però no només: l'escriptor també ha de controlar les pròpies energies per poder treballar. "Ha d'estar prou engrescat per endinsar-se en la tasca que ha de fer, però no tan engrescat que sigui incapaç de seure a fer-la. Ha de tenir prou fe per tirar la feina endavant i renovar-la, però no tanta fe que s'imagini que està escrivint bé quan no és així". Ho llegeixo a *Viure escrivint*, un recull d'articles de l'autora nord-americana Anne Dillard en què reflexiona sobre el fet d'escriure. És un llibre del 1989, però ha sortit ara en català amb el segell de L'Altra Editorial, amb pròleg de Vicenç Pagès i traducció d'Alba Dedeu.

L'escriptura de la primera versió d'una obra, diu Dillard, "exigeix que l'autor es trobi en un estat intern peculiar que la vida normal no proporciona". ¿I com s'ho fa una persona ordinària per preparar-se per entrar en un estat extraordinari un matí qualsevol? ¿On troba el combustible necessari per enlairar-se? Dillard recorda com s'esmolava a si mateixa per aconseguir arrencar, durant uns mesos que va viure en una caseta de troncs d'una sola habitació en una platja deserta: "Caminava fins a l'aigua. Posava música a l'odiós radiocasset, rentava els plats, bevia cafè, em quedava dreta sobre un tronc de la platja, mirava els ocells. [...] Fumava un cigarret o dos i llegia el que havia escrit el dia abans. El que havia escrit el dia abans

ANNE DILLARD

PHYLLIS ROSE / WIKIPEDIA

s'havia d'alentir una mica". Afegia paraules a una frase, potser s'arriscava a escriure una frase nova. Una frase que, molt probablement, seria eliminada l'endemà. I anar fent.

De l'hàbit perdut, el temps malbaratat i la mandra immensa

"Per què no escric?" –es preguntava Katherine Mansfield un dia improditiu del 1916-. Per què, sentint-me tan plena d'idees, no començo? Si tingués el valor d'empènyer contra la porta rígida i inflada totes aquestes mentides que duc a dins. Per què trigo a fer-ho? Perquè soc mandrosa, he perdut l'hàbit de treballar i malbarato més temps del que seria raonable. En realitat és mandra, una mena de mandra immen-

sa, odiosa i degradant". (*Diario*, Katherine Mansfield, editat per Lumen amb pròleg de Virginia Woolf.)

"Encara no he començat a escriure, tinc una cinquantena de contes en cartera i em penso que bé n'hi haurà mitja dotzena de bons entre tots plegats –diu Mercè Rodoreda a Anna Murià el juny del 1946-. Ara faig un estudi a fons dels contistes americans. Els que més admiro són Steinbeck, Faulkner, junt amb el meu amor, que és K. Mansfield. És difícil trobar el secret d'aquesta gran força expressiva. Si un dia el trobo..." (*Cartes a l'Anna Murià*, tot just recuperades per Club Editor amb una nova edició de Blanca Llum Vidal i Maria Bohigas).

Treballar intensament és necessari, però amb això no n'hi ha prou

"Quan la feina no rutlla, no hi ha vida més penosa que la d'un escriptor. Però quan sí que rutlla, quan la il·luminació ha centrat una obra que tot seguit avança amb claredat i fluïdesa, no hi ha cap alegria com la de l'escriptor". Ho diu Carson McCullers en un dels textos aplegats a *Entre la solitud i el somni* (L'Altra, traducció d'Alba Dedeu). Segons McCullers, per escriure bé cal a més a més la intervenció dels déus: "Com a escriptora, sempre he treballat intensament. Però, com a escriptora, també soc conscient que no n'hi ha prou de treballar intensament. Durant aquest procés de treball intens, cal que hi hagi una il·luminació, una espurna divina que enfuqui i equilibri la feina".

Un què, un com, gasolina, temps i una espurna divina. I ja ho tindriem. ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

La Banda Trapera del Río s'acomiada de vostès

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

S'acomiada la Banda Trapera del Río després de 45 anys d'existència a batzegades i anuncia la gira final, que és el més semblant a la lluita final. Van cantar rock en català (no és el mateix fer rock català que cantar rock en català, els adjectius ho malmeten tot), i amb la seva cançó *Ciutat podrida*, que va escriure l'Esther Vallès, es va enregistrar l'any 1979 el primer i únic himne de les ciutats i els barris que envolten Barcelona.

Les lletres del rock mai no s'entenen del tot, però el que arriba és el sentiment que les causa. Són sempre paraules màgiques, evocacions d'ombres que hem vist passar de gairell. A la *Ciutat podrida* de la Trapera hi trobàvem la reconciliació amb les nostres contradiccions, amb les pors, ja que es tractava d'una cançó d'amor a unes ciutats, a uns llocs que no tenien res

per donar als seus habitants, igual que els pares no podien donar als seus fills més del que tenien i del que eren, és a dir, tot. Quan abans que comencés a sonar la música, el Morfi hi deixava la veu cridant el nom de la cançó com una consigna, com un crit de guerra, ja estava tota la cançó dita, i la resta era marxa, que és el silenci de *Hamlet*. Perquè no hi ha res més hamletic que un adolescent rocker. En mirar la calavera de Yorick a la mà, el rocker també s'adona de la seva pròpia condició. Els Rolling Stones, a aquest sentiment de vacuïtat, d'ésser res a mercè dels vents, un bufó sacsejat pels bafles a tota castanya, el van anomenar *jumpin' jack flash*.

I així, la *Ciutat podrida* de la Trapera portava un pacte, un tractat de mútua

no-agressió amb el paisatge i amb la pròpia condició, perquè als suburbis la condició era el paisatge (allò que els romàntics somniaven, i pintaven com ho feia Friedrich, la gent dels barris s'ho menjava per força). La Banda Trapera del Río li va cantar a Cornellà, als blocs verds que llavors s'anomenaven Ciutat Satèl·lit, i el seu riu era el Llobregat. I a la vora dels altres rius (el Besòs, el Hudson, el Nerbion, el Guadalquivir, el Manzanares), Cornellà ja no era una ciutat sinó una habitació amb la porta tancada i un cartell enganxat, un carrer (que era el més semblant a un país), una manera de vestir. Cada cop que sonava *Ciutat podrida*, la internacional dels blocs començava a vibrar. ♦♦

MINÚCIES
JORDI LLOVET

'Panem et circenses'

La frase evangèlica "No solament de pa viu l'home (i la dona)", que continua així: "sinó de tota paraula que surt de la boca del Senyor" (Mateu, 4.4), devia semblar una expressió molt rara als romans que van començar a conviure amb les comunitats cristianes, atès que la religió dels primers no coneixia les elevacions espirituals que escauen al cristianisme, potser més que a cap altra religió monoteista.

Entre els romans, va ser Juvenal qui, a la *Sàtira X* (cap a l'any 100 dC), va encunyar aquella altra famosa expressió, *panem et circenses*, és a dir, "pa i events" per utilitzar una paraula ja molt difosa: *esdeveniments* no ho diu ningú. Aquest és el passatge de la sàtira que hem esmentat: "[...] des de fa temps –exactament d'ençà que ja no tenim a qui vendre-li el vot– el nostre poble ha perdut l'interès per la política; i, si abans determinava comandaments, falanges, legions i de tot, ara deixa fer; i només desitja amb avidesa dues coses: pa i jocs al circ".

Els romans del temps imperial s'havien desentès cada cop més de la política i del dret de vot que tenien, que havia estat molt poderós fins cap a l'any 140 aC, quan va dissenyar-se un pla per tenir la plebs satisfeta i comprar el seu vot amb una cosa tan elemental com aliments i distracció: *panem et circenses*. L'esperit crític es va fondre, i l'Imperi va assentar les bases de tot govern despòtic i absolut, cosa que, al final, va desembocar en la decadència i la caiguda de Roma.

Segons la realitat històrica, a Europa les coses van anar de la mateixa manera, almenys fins a la Declaració dels Drets de l'Home (i de la dona) del 1789 i la instauració del procés (lentíssim) del sufragi universal. Però no es pot dir que aquesta assumpció intel·ligent de la responsabilitat de tot ciutadà respecte als afers de la *res publica* durés gaire temps. La instauració del Primer Imperi, a França, i després la restauració borbònica, van tornar a fer que la ciutadania considerés que les decisions polítiques no depenien gens ni mica de la seva voluntat. Després, l'ascensió de la classe burgesa, avui una classe mitjana molt escampada, va fer emergir un altre problema: no tothom qui diposita un vot a l'urna ha pensat amb prou deteniment quines conseqüències pot portar la seva elecció, i sovint torna a creure que s'estima més el pa i la diversió (el futbol).

Vet aquí una consideració molt escaient avui, dia de reflexió per a tots els ciutadans de Catalunya amb dret a vot. ♦♦